

Thần học là gì?

Đối với nhiều người, thần học là một cái gì bí ẩn, một môn học lạ lẫm tìm cách nói về Thiên Chúa trong thứ ngôn ngữ quá xa lạ với kinh nghiệm thông thường của con người. Thần học xem ra quá trừu tượng. Nó chứa đầy những từ ngữ vừa tưởng chừng quen thuộc song lại khó định nghĩa, những từ như: *đức tin, công chính hóa, cứu chuộc, ân sủng, ơn cứu độ, mạc khải, cánh chung, thần khí*, vv... Nhiều người khác nghĩ về thần học như những hệ thống và những trường phái, Tin Lành hay Công Giáo, Tômít hay Calvinít, trường phái Barth hay trường phái Rahner, nào là thần học Rôma, thần học giải phóng, hay thần học nữ quyền ... Thần học có vẻ phức tạp bởi vì nó là âm vọng của quá nhiều tiếng nói và của quá nhiều mối quan tâm.

Nhưng đằng sau tất cả những tiếng nói và những mối quan tâm này, thần học gắn với kinh nghiệm của chúng ta về Thiên Chúa, cách riêng kinh nghiệm của chúng ta trong tư cách là một cộng đoàn đức tin. **Thần học là cố gắng nhận hiểu và diễn giải kinh nghiệm đức tin của một cộng đoàn, đưa kinh nghiệm đó vào trong sự diễn đạt bằng ngôn ngữ và biểu tượng.** Hay nói như Thánh Anselmô (d.1109), thần học là *fides quaerens intellectum*, đức tin tìm kiếm sự nhận hiểu.

Với sự nhấn mạnh đặt vào đức tin, thần học rất khác với khoa nghiên cứu tôn giáo hay khoa lịch sử các tôn giáo, những môn này nhằm nghiên cứu một truyền thống tôn giáo hay một đức tin từ bên ngoài, trong tư cách là một người quan sát đứng ngoài, khách quan. Trong khi đó, làm thần học là cố gắng diễn tả đức tin của mình từ bên trong một truyền thống tôn giáo cụ thể. Dĩ nhiên, người ta có thể “dạy” thần học hoặc hiểu biết nhiều về một truyền thống thần học nào đó. Nhưng để thực sự “làm” thần học thì cần phải có đức tin đóng vai trò cầu nối với một ý thức về Thiên Chúa. Hay như Đức Gioan Phaolô I phát biểu không lâu trước khi ngài qua đời: “*Các nhà thần học nói nhiều về Thiên Chúa. Tôi tự hỏi các vị ấy có thường nói với Thiên Chúa không.*”

Như vậy, đức tin không bao giờ được phép vắng mặt trong công việc của thần học. Karl Rahner, nhà thần học Công Giáo kiệt xuất của thế kỷ 20, đã ghi nhận rằng thần học là sự **suy tư có tính khoa học và hệ thống của Giáo Hội về đức tin của mình**. Cách tiếp cận thần học của ngài thật hữu ích bởi vì nó nhấn mạnh rằng trong khi thần học là một khoa học, nó cũng đồng thời là một công việc của Giáo Hội nữa.

Nhưng có một căng thẳng hàm ẩn ở đây, trong mối liên hệ giữa thần học xét như một khoa học và thần học xét như một công việc của Giáo Hội. Trong tư cách là một khoa học, thần học đòi phải có một sự tự do nào đó để triển khai những khảo cứu của mình và đi tới bất cứ nơi nào mà chứng cứ dẫn mình tới. Còn trong tư cách là một công việc của Giáo Hội, thần học tìm cách bảo vệ đức tin được ký thác cho Giáo Hội và được công bố bởi các vị giảng dạy chính thức của Giáo Hội.